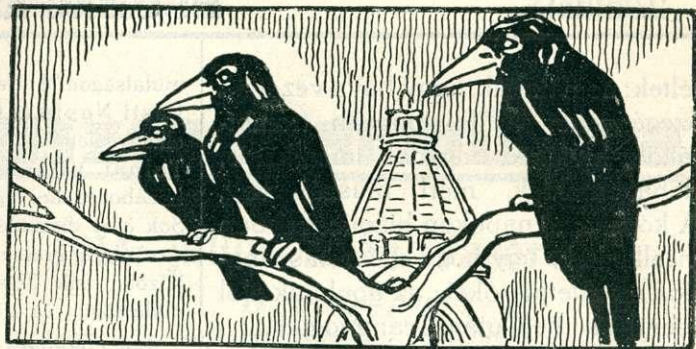


MI. UJSÁG AZ. ÁLLAT- KERTBEN?



BUDAPEST-SZÉKESFŐVÁROS-ÁLLAT-ÉS-NÖVÉNYKERTJÉNEK-KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1914.

I. évfolyam. 6. szám.

Péntek, július 17.

Egyes szám ára: 10 f

Dr. LENDL ADOLF és Dr. MÁRKUS JENŐ
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen május—szeptember hónapokban minden
kedden és pénteken, azontúl havonta legalább
egyszer. ❀ „A TERMÉSZET“ melléklapja

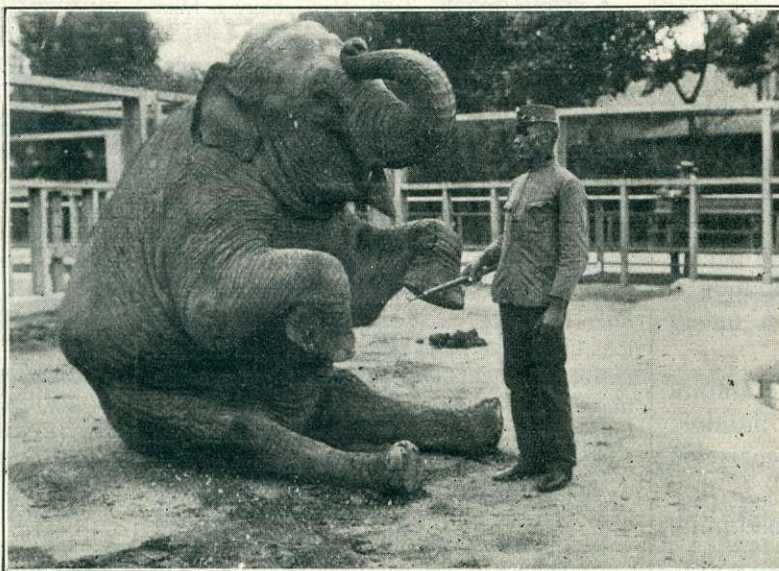
ELEFÁNTOK OKTATÁSA

Két évvel azelőtt hozatunk egy indiai elefántot, amelyen lovagolni lehet. Mindenki ismeri a jámbor és fáradhatatlan Kubát; már sok ezer gyermek és felnőtt lovagolt rajta körül a kertben. Mindnyájunk örömeire van itt — azonban nagyon sok pénzbe került, amikor megvettük: 16.000 márka volt az ára! Azért olyan drága, mert tanított állat.

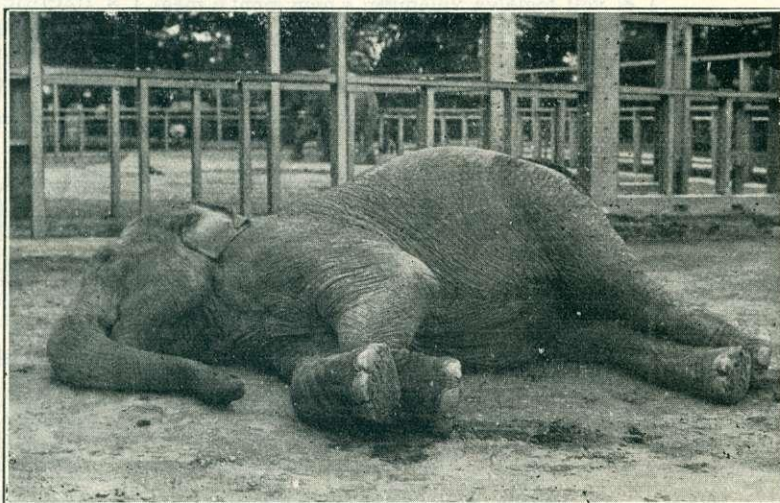
Ugyanakkor szereztünk be két fiatal öt-hatéves kis elefántot is. Kezes jószágok voltak, amiért elhatároztuk, hogy tanítani, nevelni fogjuk őket a Kuba mintájára, hadd vegyünk hasznukat, ha megnőnek majd.

Kezdetben mindig csak játszani akartak az oktatójukkal; elszaladtak előle, megbökték hátulról, ormányukkal belenyulkáltak a zsebébe, hogy cukrot szedjenek belőle.

Rájöttünk hamar, hogy első feladatunk: fegyelemre tanítani őket. Mődszeresen jártunk el ebben, akár az iskolában a tanító



AZ ELEFÁNT ÜLNI TANUL.



AZ ELEFÁNT PARANCSSZÓRA ELTERÜL A FÖLDÖN.

hebb hangon, ha jól viselkedtek, egykönnyen kezessé tette a két kis rosszalkodót.

Nemsokára belátták, hogy szófogadással többre viszik, mintha makacskodnak. Okos állat ám az elefánt; bizonyos szokat és főként a hanglejtést az ember beszédjében megjegyzi magának annak értelme szerint.

Elsőben megtanulták azt, hogy parancsszóra kijöjjenek az óljukból az udvarba és vissza; azután rá kellett fanyalodniok, hogy egyideig nyugodtan, sőt mozdulatlanul helyben álljanak. A harmadik fokon megtanulták az ülést a földön, majd a térdepülést mind a négy lábon, végül a lefekvést egészen elterülve. Amikor már ennyire voltak, teljesen fegyelmezhetjük őket, mert amint engedetlenkedni akartak volna, azonnal azt a parancsot kapták, hogy le a földre! ezt pedig nem szívesen cselekedték. Ez volt a büntetésük; hát megszokták inkább a legtökéletesebb engedelmességet.

a gyermekekkel. Mindennap egyidőben tartottuk a gyakorlatot velük; némi szigorúság és az élesebb hang

csakhamar imponált nekik, meg a végén egy kis jutalom fehér cukor alakjában, vagy a dicsérő szó eny-

Azután kivittük őket a kertbe sétálni, az emberek közé. Kezdetben nagyon

féltek; nem tudták, hogy hova vezetjük szegényeket és folytonosan trombitáltak, hívták a nagyobb társaikat is, de hát mentek, mert muszáj volt. A következő napokon bizalmasabban viselkedtek, úgy hogy egészen szabadon eresztettük őket; az ápolójuk elől ment, ők meg utána cammogtak.

Még nehezebben szokták meg a nyeret a hátukon; pedig nemsokára erre is került a sor. Ettől a vasabroncsos szerkezettől szintén nagyon féltek és húzódoztak még attól a helytől is, ahol a nyergük volt. Azonban a fegyelem bilincse legyőzte félelmüket. Csak amikor embereket is ültettünk a hátukra, akkor reszketni kezdtek, mozdulni nem mertek, hangosan panaszkodtak, úgy hogy a hangjuk a távoli elefántházig hallatszott, ahol a többi társuk volt és ezek feleltek nekik.

Jó egy hónapig tartott, amíg rendszeres és konzekvens módon rábírtuk őket, hogy a hátukon ülőkkel együtt nyugodtan körüljárjanak a Kuba módjára és hogy ezt elérjük, a Kubát állítottuk eléjük példának; ő tőle látták, ő tőle tanulták meg a dolgot, mert ez elől ment, a másik kettő meg utána.

És most három lovagló elefántunk van. Már elég nagyok a fiatalok, hogy délutánonként, ha igen sok gyermek van a kertben, ők is dolgozzanak a derék Kuba-elefánttal együtt.

L. A.

HIREK

A Tolnai Világlapja kacagódélutánja. Az állatkert leghálásabb közönségét, a gyermekeket e hónap 22-én a Tolnai Világlapjának gyermekdélutánja fogja mulattatni. A rendezőség a gyermekmulatságot bejelentő falragaszokon: kacagódélutánnak nevezi ezt a legközelebbi mulatságot és el is hisszük, hogy nincs túlzás ebben, mert a kiváló Ferenczy Károly rendező a Tolnai Világlapja gyermekmulatságát és ő, valamint Győző Lajos és Bogyó Zsiga (a Vígszínház tagjai) értenek hozzá, hogy a gyerekek alaposan kimulassák magukat az állatkerti ünnepeken. Zigány Árpád pompás kis verses mókát írt az előadók részére, amelyet Ferenczy, Győző és Bogyó állatbőrökbe bújva fognak eljátszani a színpadon. Persze arra kíváncsiak ezeketán az állatkert apró látogatói, hogy mi lesz az ajándék ezen a

mulatságon?! Persze, mert Az Ujság, a Pesti Napló és legutóbb A Nap ugyancsak elkényeztettek őket mindenféle jókkal, Hát a Tolnai Világlapja sem fogja üres kézzel hazabocsájtani a gyermekmulatság közönségét. Sok ezer diszkötésű könyvet oszt szét a rendezőség a gyerekek között, persze csak azok között, akik 22-én (szerdán) ott lesznek a mulatságon és akik jól viselik magukat.

Éva biciklizni tanul. Már múlt számunkban jelentettük, hogy Éva, a kis csimpánz, amióta kint sétál a kertben, nagyon helyesen és értelmesen viselkedik s észrevehető, hogy szőfogaadás tekintetében is nagyot haladt. Az állat-óvoda területén, ahol napközben tartózkodni szokott, magas hintát állítottak neki, amelynek kötelein nagy kedvvel tornázik. Hogy az ott bemutatott ügyességét teljesen kihasználhassa, az állatkert igazgatósága elhatározta, hogy biciklit vásárol neki s megtanítják biciklizni. Semmi kétség, hogy az ügyes és rendkívül tanulékony kis csimpánz mihamarább biciklizni is fog tudni.

A sétáló fókák. Tudvalévő, hogy a fóka igen szelid és jámbor állat. Van a világon több állatkert, így például a saint-louisi, ahol a fókák szabadon mászkálnak a közönség között, mert teljesen veszélytelenek. A mi fókáink szintén nagyon szelidek, de — élelmese is, amit a legutóbbi esetük bizonyít a legjobban. Az egyik gyermekdélutánra programba volt véve, hogy egy fóka megjelenik a közönség előtt. Az ápoló kiszemelte magának az egyik fókát, amelyet megakart tanítani arra, hogy utána csússzék egészen a sziklavendég-ülőig. Csalogatta halakkal, amire a fóka nagyon is reagált, mert két nap alatt gyönyörűen utána csúszott az ápolónak. Nem kis jutalomban volt része e két nap alatt, mert olyan bővíben sohasem volt a halnak, mint ez alatt az idő alatt. Igen ám, de a többi fóka féltékeny lett erre a protekciós fókára. Nagyon megbámulták protekciós társukat, amint az keresztülvetette magát a korláton s halakat kapott az ápolótól. Néhány napra rá az ápoló el volt foglalva valamivel s nem ment a megszokott időben etetni. A fókák vártak egy darabig, azután egymásután ugráltak ki a tóból a korláton keresztül s az úton csúszkálva — keresték az ápolót. A protekciós fóka vezette őket. Amint aztán feltűnt az ápoló, kosarában a halakkal, a fókák mindannyian visszaugrottak a tóba.

Az akvárium újdonsága. Az akváriumba legújabb tíz darab lepényhal (Pleuronectes platessa L.) érkezett. A lepényhal színe és mustrázata tartózkodási helye szerint változó. A felső oldala rendszeren barna alapú, rajta szürke sávokkal. A lepényhalnak nevezetessége, hogy mind a két szeme egyoldalon van. A lepényhal hazája az északi tenger; az akváriumban a 2-ik medencében látható.

Az óvoda. Állatkertünk egyik legsikerültebb létesítménye az óvoda, amely a majomkretrec előtti térségen bambuszkorlátokkal van elkerítve. Áll pedig az óvoda: 2 orosz-lánkölykből, 4 farkasból, 6 sakálból, 2 japán kutyából, 1 őzikéből, 1 borjúból, 2 zebu

borjúból, 1 jack borjúból, 3 darab selyem majomból és ha igen szép meleg idő van — Évi, a csimpánz is ott játszik futball labdájával és az ápolójával. Ennyi vad csemete igen jól érzi magát ott, mert rendes jó ellátás mellett, játszva élvezik a fogságot is és egymás mellett békességben, sőt vidáman élnek.

Bachó István hangversenyei. Dezséri Bachó István, az egyiptomi khedive karnagya az állatkertben július 17-én, 21-én, 27-én, 29-én, 31-én, továbbá augusztus 3-án és 5-én fog dirigálni.

Távirat Hévízről. Hévízről távirati értesítést kaptunk, hogy a kis elefánt naponta kétszer fürdik s olyan jól érzi magát az iszapban, hogy ki sem akar jönni a vízből. Még ebédelni is csalogatni kell. Az ottani közönség valószínűleg kényeztetni a kis elefántot; szakajtókkal viszik neki a cseresznyét, úgy hogy a szénát már majdnem meg is veti.

Éhségstrájk az állatkertben. Az éhségstrájkot nem az angol suffragettek találták ki: régen megvan az már az állatvilágban is. Vannak állatok, amelyek ha fogságba kerülnek, semmi táplálékot sem vesznek magukhoz s elpusztulnak. Ezek közé az éhségstrájkoló állatok közé tartozik a kígyónyakú teknősbéka, melynek Braziliában van a hazája. A budapesti állatkertnek van egy ilyen teknősbékája. Öt hónapig volt a lipcsei állatkertben, ahol ezalatt az idő alatt egyetlen falatot sem evett. Akkor mi átvettük cserébe a teknősbékát, amely két hónapig nálunk sem evett. Az az általános vélemény, még a zoologusok körében is, hogy a kígyónyakú teknősbéka a fogságban egyáltalán nem eszik, hanem éhen pusztul. A mi teknősbékánk azonban a héthónapos éhségstrájk után egyszerre meggondolta magát: a napokban megevett két halacska. Másnapra még jobban megijött az étvágya s tizenhét darab halat költött el jóízűen. Most aztán valószínű, hogy ezzel hét hónapra megint jóllakott a mi kígyónyakú teknősbékánk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Béla. Ha érdeklődik valami iránt, tessék csak megírni, mi szívesen felelünk. Ha olyan dolog, amely a nagy publikumot is érdekli, bővebben foglalkozhatunk vele az ujságban is.

I. Olga. Fényképezésre bárki kaphat engedelmet, aki az irodában ezért jelentkezik, de köteleznie kell magát, hogy a fényképeket nem használja fel sokszorosításra. Az engedélyért egy koronát kell fizetni.

P. Margit. Az üdvözlötlet átadtuk a népszerű Bachó Istvánnak.

A. Károly. Szívesen megteesszük. Ha pontos adataink meglesznek, le fogjuk közölni az állatkert látogatási statisztikáját.

A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL

Az állatkerti szimfonikus zenekar műsora

1914. július 17-én, pénteken:

D. u. 5—7-ig

1. *Meinhardt*: Győzelmi induló
2. *Suppé*: Tantaluszi kinok — Nyitány
3. *Major*: Bosnyák rapsódia
4. *Fetrás*: Dallam paradé — Egyveleg
5. *Thomas*: Raymond — Nyitány
6. *Strauss*: Reggeli lapok — Keringő
7. *Nessler*: A sákkingeni trombitás — Ábránd
8. *Eilenberg*: Az első virág — Gavotte

Este $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}12$ -ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Mendelssohn*: Szentivánéji álom — Nászinduló
2. *Suppé*: Boccaccio — Nyitány
3. *Lehár*: Cigányszerelem — Gígányünnepély
4. *Puccini*: Bohém élet — Ábránd
5. *Lalo*: Le Roi Dys — Nyitány
6. a) *Grünfeld*: Szerenád
- b) *Pópi*: Pierrot — Vonósnégyes
7. *Lehár*: Éva — Egyveleg
8. *Kücken*: A katonák hazatérése — Jellemkép
9. *Weber*: A bűvös vadász — Nyitány
10. *Wagner*: A walkürok lovaglása
11. *Komzák*: „ABC” Egyveleg

Karnagy: dezséri BACHÓ ISTVÁN,
az egyiptomi khedive udvari karnagya.

1914. július 19-én, vasárnap:

D. u. 5—7-ig

1. *Lehár*: Mulató istenek — Nyitány
2. *Bachó*: Magyar ábránd
3. *Kálmán*: Cigányprimás — Keringő
4. *Fall*: Az elvált asszony — Egyveleg
5. *Suppé*: Boccaccio — Nyitány
6. *Lehár*: Éva — Egyveleg
7. *Wieschendorff*: Éjjeli őrjárat — Jellemkép
8. *Strauss*: Cigánybáró — Egyveleg

Karnagy: dezséri BACHÓ ISTVÁN,
az egyiptomi khedive udvari karnagya.

Este $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}12$ -ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Fucik*: A gladiatorok bevonulása — Induló
2. *Kreutzer*: A granadai éji szállás — Nyitány
3. *Myddleton*: Phantom-Brigade — Alomkép
4. *Mascagni*: Parasztbecsület — Ábránd
5. *Bloch*: Magyar nyitány
6. *Eyssler*: A nevető férj — Keringő
7. *Berlin*: Rag-tíve Violin — Angol intremezzo
8. *Wagner*: Lohengrin — Ábránd
9. *Offenbach*: Orfeusz az alvilágban — Nyitány
10. *Gilbert*: Buksi — Egyveleg
11. *Hubay*: Hejre Kati — Csárdajelenet
12. *Wieschendorff*: Telefon galopp

Karnagy: WIESCHENDORFF HENRIK tanár,
a m. kir. Operaház tagja.

1914. július 18-án, szombaton:

D. u. 5—7-ig

1. *Blon*: Győzelmi induló
2. *Linke*: Nakir menyegzője — Nyitány
3. *Mascagni*: Első keringőm
4. *Halévy*: A zsidónő — Befejező zene
5. *Strauss*: Metuzálem herceg — Nyitány
6. *Garami*: Magának írom ezt a levelet — Dal
7. *Fetrás*: Charivari — Egyveleg
8. *Wieschendorff*: Five o'clock — Polka fr.

Este $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}12$ -ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Glazounow*: Carneval nyitány
2. *Wagner*: Siegfrid — Kovácsdalok
3. *Beethoven*: C moll szimfónia — Scherzo és finále
4. *Thomas*: Mignon — Nyitány
5. *Hauser*: Magyar rapsódia
Zenekarkísérettel hegedűn előadja *Henrichs Walther*, hangversenymester
6. *Szabados*: Vióra — Keringő
7. *Meyerbeer*: A próféta — Ábránd
8. *Auber*: A porticii néma — Nyitány
9. *Saint-Saëns*: A vízözön — Bibliai előjáték
10. *Fall*: Dollárkirálynő — Egyveleg
11. *Linke*: Sziámi őrjárat — Jellemkép

Karnagy: WIESCHENDORFF HENRIK tanár,
a m. kir. Operaház tagja.

1914. július 20-án, hétfőn:

Délután 5—7-ig

1. *Travé*: Les Curassiers á la Frontier — Induló
2. *Adam*: Giralda — Nyitány
3. *Moret-Neil*: Hiawatha — (Nyári idill)
4. *Maillart*: Villars dragonyosai — Ábránd
5. *Kéler*: Magyar vigjáték nyitány
6. a) *Eyssler*: Bortal
- b) *Gilbert*: Éjjel — Chanson
7. *Komzák*: Vig embereknek — Egyveleg
8. *Linke*: Néger ünnepély — Amerikai Cake-Walk

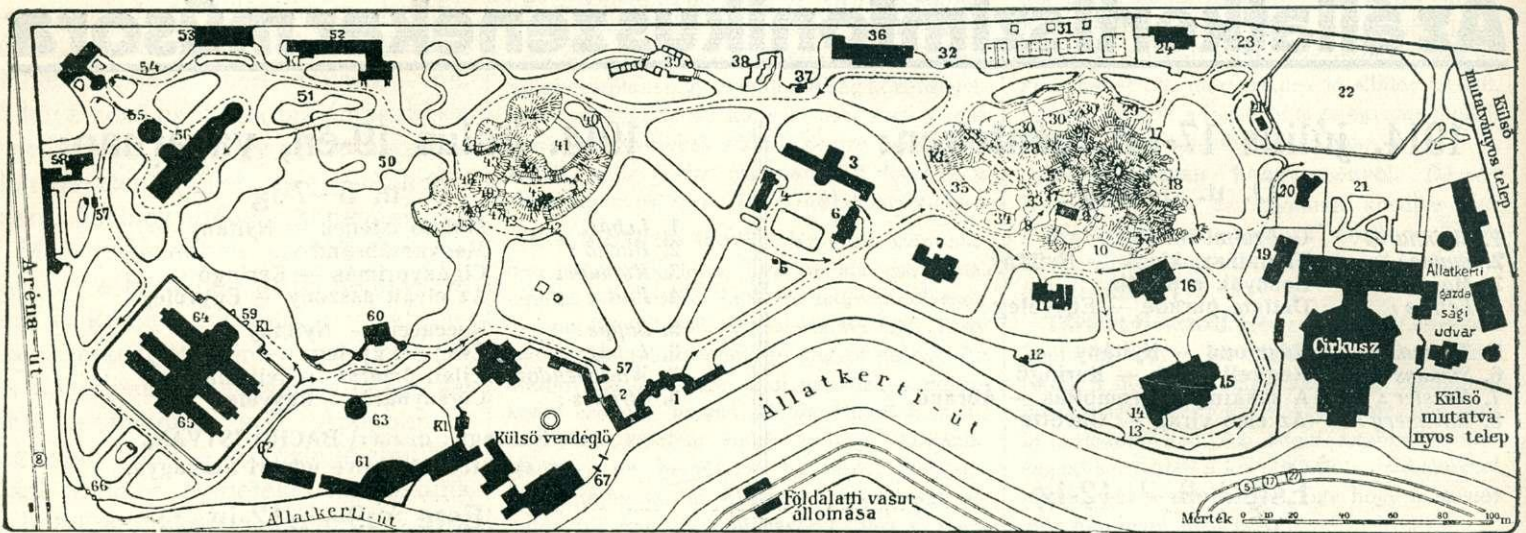
Este $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}12$ -ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Wieschendorff*: Ubi bene ibi patria — Induló
2. *Lassen*: Ünnepi nyitány
3. *Sibelius*: Valse triete
4. *Wagner*: A nürnbergi mesterdalnokok — III. felv. bevezetése és az inasok tánca
5. *Mozart*: A varázsfuvola — Nyitány
6. *Lindsay*: Aisha — Indiai intermezzo
7. *Gounod*: Hymnus Szt. Ceciliához
Zenekarkísérettel hegedűn előadja *Henrichs Walther*, hangversenymester
8. *Fall*: A kedves Auguststin — Egyveleg
9. *Dvorák*: Carneval nyitány
10. a) *Verdi*: Traviata Praeludium
- b) *Desormes*: Piccicato Serenata
11. *Rubinstein*: Valse Caprice
12. *Brahms*: Két magyar tánc

Karnagy: WIESCHENDORFF H., a m. kir. Operaház tagja.

A SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLATKERT HELYSZINRAJZA



JELMAGYARÁZAT:

Az állatkertbe vezető villamosok számai: 5, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 37, 73, 75. közötti, 8, 10, 12, 48. városi villamos vasút. — F. J. földalatti villamos vasút. Omnibusz. A térképen látható számok az útmutató szövegére utalnak. —> az útmutató leírásában követett útírány. Kl. = kiozet.

- 1. Főkapu
- 2. Igazgatóság
- 3. Majmok
- 4. Rágcsálók
- 5. Mókusház
- 6. Erzsényesek
- 7. Szarvasok
- 8. Juhok
- 9. Tejcarnok
- 10. Antilopok
- 11. Bölények
- 12. Cukorkaarusítás

- 13. Kapu
- 14. Néprajzi gyűjtemény
- 15. Vastagbőrűek
- 16. Zsirafok
- 17. Turista-út
- 18. Vendéglő
- 19. Tevéfélék
- 20. Disznófélék
- 21. Gyermekek játszóhelye
- 22. Sport-pálya

- 23. Lovagló és kocsi-kázó-pálya
- 24. Zebraistálló
- 25. 26. 27. 28. Kecskéfélék
- 29. Kis medvék
- 30. Nagy medvék
- 31. Kutyák
- 32. Sütteményárusítás
- 33. Atjáró az oroszlanházon át
- 34. Tigrisbarlang
- 35. Oroszlánbarlang

- 36. Kisragadozók
- 37. Hűsítő italok árusítása
- 38. Vidrátó
- 39. Várrom
- 40. Fókátó
- 41. Jegesmedvék
- 42. Turista-út
- 43. Rozsomák
- 44. Nyestfélék
- 45. Rénszarvasok
- 46. Norvég ház

- 47. Hőfajdok
- 48. Alagút-atjáró
- 49. Bejárat a mozgólépcsőkhöz
- 50. Uszómadarak
- 51. Gázlók, kacsák
- 52. Fácános
- 53. Sasok
- 54. Struccok
- 55. Kisebb tóparti madarak
- 56. Madarak háza

- 57. Dohányárusítás
- 58. Falusi gazdaság
- 59. Akvárium
- 60. Terrárium
- 61. Vendéglő (Spolarits és Maloschik)
- 62. Kávéház
- 63. Zenepavillon
- 64. Kávéházi terras
- 65. Pálmaház bejárata
- 66. Aréna-úti kapu
- 67. Gundel-léle vendéglő

HIRDETÉSEK



Amerikai Cipő

Részvénytársaság
Budapest



IV., Kigyó-tér 1. szám (Királyi bérpalota); V., Dorottya-utca 5-7. szám (Hitelbankpalota); VII., Erzsébet-körút 42. szám.

ANTAL ÉS HOSZÚ
VII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 18.

A FŐVÁROS LEGSZEBB
DIVATÁRÚHÁZA
MEGNYILT

